

ՏԱՍԵ ԵՒ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլ, կես տարվանը 6 ռուբլ:
Առանձին համարները 7 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյան խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լուրով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ:

„ՄՇԱԿ“

ԳՐԱԿԱՆՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

ՆԵՐԿԱՅ 1887 ԹԻՒՆ

Կը հրատարակի Թիֆլիսում, նոյն դիրքով և նոյն պրոպրիետարով: Մեր կը ստանանք սեփական
ՀՆՈՒՍԳԻՐՆԵՐ:
«ՄՇԱԿ» տարեկան գինը 10 ռուբլ է, վեց ամսվանը 6 ռուբլի:
Գրվել «ՄՇԱԿ» կարելի է ՌՄԲԱԳՐԱՏԱՆԸ (Բարձրագույն և Բարձրագույն Գործակալական Կոմիտէի ան-
կիւնում, Փամբակէի տանը):
Կարտերովեան օրէնք թարգմանից «ՄՇԱԿ» գրվելու համար պէտք է դիմել հետեւեալ հաս-
ցեով. ТИФЛИСЪ, Редакция газетъ «МШАКЪ», իսկ արտասահմանից. Tiflis, Rédaction du jour-
nal arménien «MSCHAK».

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ

ԲՈՂԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Յորենի առևտուրը հարցը.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Գանձակից. Նամակ Աստղիկից. Նամակ Շուշուց. Նամակ Երևանից. Ներքին լու-
րեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Թիբեթայ չալա-
տան. Նամակ Պարսկաստանից. Արտաքին լուրեր.
—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ.—ՀՆՈՒՍԳԻՐՆԵՐ.—ՊԱՍԱՍԻԱՆ-
ՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.

ՅՈՐԵՆԻ ԱՌՈՒՑՈՒԹԻՒՆ ՀԱՐՅՐ

Անհրաժեշտ է որ այս րօպէիս մեր ցորե-
նի առևտուրը և այդ բերքը դէպի օտար
երկրներ արտահանուի հարցը զբաղեց-
նում է ամենքին, հետաքրքրում է ամբողջ
երկիրը:

Անուրանալի է որ դա շատ նշանակաւոր
անասական խնդիր է Անդրկովկասի հա-
մար, որովհետև եթէ մեր երկիրը ամեն
տարի կարողանար արտահանել ցորենի այն
ահագին քանակութիւնը, որ արտահանվել
է վերջին տարվայ ընթացքում,—այդ կը
նշանակի որ Անդրկովկասի համար կը բաց-
վի այսուհետև արտահանութեան, ուրիշ
և հարստութեան մի նոր, մինչև այժմ չե-
ղած աղբիւր... Բայց հարցը նոյն իսկ դրա
մէջն է արդեօք այդ բերքի անցնալ տար-
վայ հազարն արտահանութիւնը բացա-
ռական է եղել, որպէս հետեւանք մի շարք
առատ տարիների, թէ նա կրնալու է և
հետեւեալ տարիները, դառնալով մեր երկրի
համար արդիւնաբերութեան և եկամտի
մի սուղրական աղբիւր:

Այդ տեսակ դժգոյսը հարց վճռելու հա-
մար երկու ձանապարհ կայ. առաջին ձա-
նապարհն է սպասել համարութեամբ ա-
պագայի վճռին, որ ի հարկէ բաւական
երկրաչափ ձանապարհ է և կարող է հա-
մարվել մի երկայրի զէնք, իսկ երկրորդ
ձանապարհն է երկրում արդիւնաբերած և
երկրից արտահանած ցորենի քանակութեան
մասին ստացված թվանշանների հիման
վրա ձիւղ հետազոտութիւն անել, որով
կարելի կը լինէր պարզել արդեօք մի տար-
վայ ընթացքում արտահանված ցորենի
ահագին քանակութիւնը կազմում էր երկ-
րի ազգաբնակչութեան առօրեայ պիտոյքնե-
րի համար աւելորդը, թէ ժողովուրդը
այս կամ այն հանգամանից ստիպված
ձախէց, արտահանեց մեր երկրից և իրան
համար անհրաժեշտ էր...

Մեր ունեւը մեր ձեռքի տակ ձիւղ
թվանշաններ մի տարվայ ընթացքում մեր
երկրից արտահանած ցորենի ահագին քա-
նակութեան մասին, բայց դժբաղդապէս
չունենք թվանշաններ թէ որքան քանակու-
թեամբ նոյն միջոցում կամ դրանից առաջ
մեր երկիրը արդիւնաբերեց ցորեն, որպէս
զի իմանանք թէ բերքի յայտնի քանակու-
թիւնը արտահանելուց յետոյ, արդեօք
մնում է երկրի ներքում իրան սպաւանն,
իրան ներքին զործածութեան համար
բաւական քանակութեամբ ցորեն:

Արդէն մեր երկրի շատ տեղերից տեղե-
կութիւններ են գալիս թէ ցորենն ու զա-
րին սկսում են զգալի կերպով թանկանալ:
Բայց դարձեալ դա սպասեց չէ, ի հարկէ,
որ ցորեն շատ քիչ քանակութեամբ է մնա-
ցել երկրի մէջ. դուցէ և շատ ցորեն դեռ
ևս կայ մեր երկրում, չը նայելով որ շատ
էլ արտահանվել է երկրից, միայն թէ երկ-
րում մնացած ցորենը դանկում է ոչ թէ
զիւղացու, արդիւնաբերողի ձեռքում, այլ
կապիտալիստների, չարչիների, միջնորդների
ձեռքում:

Յորենի արդիւնաբերողը զիւղացին է, նոյն
զիւղացին նշանաւոր չափով և սպառող
է նոյն բերքի: Սպառողն է նոյնպէս և քա-
ղաքային ազգաբնակչութիւնը: Իսկ երբ որ
այս կամ այն պատճառով արդիւնաբերած
այդ անհրաժեշտ բերքի մեծ մասը կենտ-
րոնանում է մի ջնտրի, կապիտալիստի
ձեռքում,—այն ժամանակ ցորենի զինք
սկսում է բարձրանալ:

Գիւղական տարրի մասին, որպէս խորա-
զետ, անտես, հաշուող, քաղաքացի, հեռա-
տես տարրի մասին լսուել անհնարին է: Նոյն
իսկ այն պատճառով զիւղացին այդ բոլոր լա-
յախութիւնները ունենալ չէ կարող, որ նա
սպորում է,—եթէ այսպէս կարելի է ստել
օրից օր, և շատ անգամ այս կամ այն
նշանաւոր քայլն անում է ոչ թէ հեռատե-
սութեամբ հաշուելով իր արածը, այլ որով-
հետև այս կամ այն առօրեայ հանգաման-
քը նրան այս րօպէիս նեղում է. զիւղա-
ցուն հարկաւոր է առ ձեռն փող կամ իր
խապա քայքայված լարձիքը նորոգելու,
կամ իր աղջկան մարդու տալու, նրա հար-
սանիքի պատրաստութիւնները սեփական
ու պահանջով փեսայուն յայտնի գումար
տալու, կամ որ ամենազիւստուն է հար-
կերը վճարելու: Եւ նա այդ տեսակ նեղ-
դրութեան մէջ կը ծախի ոչ թէ միայն իր
բերքի անկողը, բայց և իր և իր ընտա-
նիքի տարեկան զործածութեան համար
անհրաժեշտ էր:

Գիւղական տարրը չունի և չէ էլ կարող
ունենալ լայն, հեռատես անտեսական քա-
ղաքականութիւն: Նա ծախում է ցորեն
այս րօպէիս, քանի որ իրան լաւ զին տը-
րը կայ, ծախում է ոչ թէ միայն աւելոր-
դը, բայց և անհրաժեշտը, կամ գոնէ
անհրաժեշտի մեծ մասը, յուսարով որ
փող ունենալով, նա միշտ կը կարողա-
նայ, դուցէ և փողը ինչ աւելի թանգ դը-
նակ կրկին առնել ցորեն երբ իրան հար-
կուր կը լինի: Բայց զիւղական տարրը
ամեն տեղ, մանաւանդ մեր երկրում, այն-
քան անհեռատես է, որ երբէք չէ մտա-
ծում հեռանկարների մասին. նա չէ մտա-
ծում որ փող էլ ունենալով, դուցէ իրան
անհրաժեշտ կը լինի հարկաւոր ժամանակ
կրկին առնել ցորեն, որովհետև իր ծա-
խած ցորենի մի մաս արդէն արտահանվել
է արտասահման, իսկ մնացած մասը, որ
դուցէ և կազմում է այնպիսի մեծ քանա-
կութիւն, որ բաւական կը լինէր ամբողջ

երկրի տարեկան զործածութեան համար,
ամբարկած է միջնորդի, չարչիի, վաճա-
ռականի ամբարներում, որից կրկին իր ա-
ռօրեայ պէտքերի, կամ ցանքսի համար
գնելը զիւղացուն կը նստի ոչ թէ փոքր
ինչ աւելի թանգ, բայց շատ աւելի
թանգ, քան թէ նա կարծում էր...

Գիւղական տարրը չէ էլ մտածում և
այն հանգամանքի վրա, որ մեր երկրի հա-
ղորդակցութեան ձանապարհները շատ և
շատ անկատար են, որ հացի թանգու-
թեան ժամանակ կարող է պատահել որ
մեր երկրի մի ծայրում ցորեն և այլուր ա-
հագին քանակութեամբ զիւղված կը լինի,
իսկ նոյն երկրի միւս ծայրին այդ անհրա-
ժեշտ մթերքը շուտափոյթ հասցնելը, ձա-
նապարհների բացակայութեան պատճա-
ռով անհնարին կը լինի:

Բոլորիս յիշողութեան մէջն է թէ ինչ-
պէս 1879 թվին, երբ Անդրկովկասում տի-
րեց թանգութիւն և նոյն իսկ սույն ցորեն
և այլուր զիւղված էին ահագին քանակու-
թեամբ ոչ թէ միայն Օդէսայում ու Վլա-
դիկովկասում, բայց նոյն իսկ Թիֆլիսում,
իսկ մի և նոյն ժամանակ Գանձակում ա-
լիւրի պողոտ արժէք 5—7 ռուբլի, Ագու-
լիսում ու Օրդուբաթում նոյն իսկ 9—11
ռուբլի...

Թողնելով մեր երկրի ձանապարհների
բացակայութեան հարցը, մենք առ այժմ
կը վերջացնենք մեր այս նկատողութիւնը
կրկինով որ միայն այն ժամանակ վատա-
հուլութեամբ կարելի կը լինի ստել թէ մեր
երկրի ցորենի արդիւնաբերութիւնը մեզ
համար չահաւէտ արտահանութեան և
հարստութեան աղբիւր ու արդիւնաբեր-
ծութեան մի նոր ձիւղ կը համարվի, երբ
ձիւղութեամբ կը որոշվի այդ բերքի
վերաբերումը մեր երկրի արդիւնաբերու-
թեան ոյժը, այսինքն կը որոշվի թէ ո՞ր
չափով երկրի համար անհրաժեշտ է պա-
հել ցորեն նոյն իսկ երկրի ներքին զործա-
ծութեան համար,—իսկ այդ քանակու-
թիւնից զուրս արդիւնաբերութեան աւե-
լորը միայն կը ներկայացնի տարեկան
արտահանութեան երկրի իսկական կարու-
ղութիւնը:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԳԱՆՁԱԿՈՅ

Յունվարի 10-ին

Ինչ էք կարծում, ընթերցող, լաւ միջոց չէ նի-
սիան նաղելու և մի և նոյն ժամանակ զբարե-
բարի անուն վատասկելու... Ես, գոնէ, շատ եմ
հաւատում պ. Նարայանի այս նոր ձեռք բարե-
բարութեանը, և հաւատացած եմ, որ նա հետեղ-
ներ շատ կունենայ: Եւ այդպիսով մեր բոլոր հա-
սարակական հիմնարկութիւնները մեծ արդիւն-
ներ պիտի վատասկեն: Եւ ճշմարիտ, ո՞վ ստէք որ
նիսիա չունենայ, եթէ մեր լրագրիչներն անգամ
տարիներից մի վեր մի քանի հազար ռուբլի ա-
պաւիկներ ունեն, չեն կարողանում ստանալ,—
էլ մեր հարուստների մասին ինչ ստել կուզէ...
Բայց ահա պ. Նարայանի մի լաւ միջոց է գտել
նիսիան եւրոպայի սահմանները բարեգործական
նպատակով: Այժմ ամեն մարդ, որ բարեբարու-
թիւն անել է ուզում, կը դիմի այս կամ այն
հիմնարկութեանը, առաջարկելով նրան իր նի-
սիան եւրոպայի ժողովուրդ... Ամեն մարդ որ անցուսա-
կի նիսիանը ունի,—այդպիսով միջոց կունենայ
բարեբարութիւններ անել...

Ասացնել որ պ. Նարայանի նուիրած 88 ռ.
75 կ. նիսիան, նրա յայտարարութեան համաձայն,
մնում է ցորենի կոմիտեի դանձապահ պ. Լի-
սիկանի մօտ: Բայց այն խնդիրը պարզելու հա-
մար թէ արդեօք պ. Լիսիկան ճշմարիտ պարտ է
վերադառնալ գումարը պ. Նարայանին թէ ոչ,

հարկաւոր է վերադառնալ 1879 թվին սույն ժա-
մանակ կազմված ցորենի կոմիտեի գործունեու-
թեան պատմութեանը:

Երբ 1879 թվին սույն տեղը էր մեզ և Գան-
ձակում ալիւրի պողոտ հինգ, վեց, եօթ ռուբլով
անգամ չէր ճարվում, նախկին նահանգապետ
Իշխան Չալապաձէի առաջարկութեամբ դանձա-
կեցինք, հայ և թուրք միասին, ժողովեցին մի
խոշոր գումար, մինչև 11,000 ռուբլի. ինքը իշխա-
նը նուիրեց միանուագ 200 ռուբլի, բայց դրա-
նից հրամայեց քաղաքային գումարից առանց
ստիպի փոխ տալ 10,000 ռուբլի: Այդպիսով հա-
ւաքովեցաւ ընդամենը մօտ 21,100 ռ., որով և
սկսվեցաւ հացի առևտուրը: Գործը աւելի կանո-
նաւորելու համար գումարատէրերից կազմվեցաւ
ցորենի առևտուրի կոմիտեա, որի պարսակաւնա-
թիւնն էր Թիֆլիսում, կամ ուր ձեռնտու կը լի-
նէր, առնել հաց և Գանձակ հասած գինով ա-
ռանց մի կօպէկ օրուտի վաճառել ղլխաւորա-
պէս աղբաւ դասի վրա: Այդպիսով կոմիտեի
նպատակն էր թէ սույն առաջն անհետ և
թէ ընդդիմադրել տեղիս «սալախների» ան-
սանձ կանայականութեան հացի գները բարձրաց-
նելու մէջ: Կոմիտեի գործերը վարելու համար
ընտրված էին երկու անդամներ Գանձակահանր՝
պ. Լիսիկան, որ և հաշուապահ էր, և չալի-Աբ-
բաս, իսկ հաց առնելու և ծախելու համար ան-
դամներից ճերմով նշանակվում էին երկու հայ և
երկու թուրք:

Ինչպէս առհասարակ մեր բոլոր ընկերական
գործերը միշտ կաղէկաղ են ընթանում և վատ
հետևանք ստանում, նոյնպէս էլ մեր կոմիտեի
գործերում սույն ունեցան շատ անհաջութիւններ
և զեղծումներ հաց առնողների և ծախողների—
ամբարտարների կողմից... Ինչ և իցէ վերջացաւ
սույն, վերջացաւ և ցորենի կոմիտեի գործու-
նեցութիւնը: Հայիւնները քննելու և զիւղեցում
կազմելու համար նշանակվեցան հաշուառուներ
Գործից երեքս, որ թէև կոմիտեա երբէք չիստով
հաց չէ ծախել, բայց և այնպէս յիշած մի քանի
անհաջութիւններից և անաջող հանգամանքների
պատճառով կոմիտեա ղեկից իջաւ և ունեցել
սույն քան 20%:

Քաղաքային գումարից վերցրած 10,000 ռ. լի-
վին վերադարձնելուց յետոյ, մնացաւ առձեռն
գումարը բաժանակցաւ անդամների մէջ: Ինչ
կարծիք, որ վերադառնալ վաճառելու պարզեցուց յե-
տայ կոմիտեի անդամներից և ոչ որ չէր կարող
լիւրին յետ ստանալ այն գումարը, որը գործի
սկզբում զրկ էր ցորենի առևտուրի համար, այլ
նրանցից ամեն մէկը ստացաւ իր դրած գումա-
րից 20% պակաս և այդ պակասորդից մինչև
այժմն ոչ որ մի կօպէկ անգամ չէ ստացել և,
հաւանական է, որ չը պիտի ստանայ էլ երբէք,
քանի որ պարտականութիւնը ոչ որ իրան մեղա-
ւոր չէ ճանաչում և հաշուառուների զեկեցումը
առ ոչինչ համարում, վասն որոյ կրած ղեկիցիտը
ինչպէս մնացել է, նոյնպէս էլ կը մնայ անդամ-
ների վրա:

Պ. Նարայանի, կոմիտեի անդամներից մէկը
լինելով, ի հարկէ, ուրիշները պէս յետ է ստացել
իր դրած գումարը միմիայն 20% պակաս և, ինչ-
պէս երևում է նրա նամակից, պակասորդը հաս-
նում է 88 ռ. 75 կօպէկի: Հէնց այդ չարաբաս-
տիկ 88 ռ. 75 կ. ապաւիկն է, որ պարտքը եօ-
թը տարուց յետ իր մատանից ջնջելու համար
մի նոր ձեռք բարեբարութիւն է հնարում և դրա-
նով թէ իր նիսիան նաղած համարում և թէ
զիւնազիւն պ. ղլխաւորի և ուրիշների աջում
բարեբարութիւնը վաճառելու ձգտում...

Մեր առաջ բերած մասնատու տեղեկութիւններից
ընթերցողը տեսաւ, որ ցորենի կոմիտեի դանձա-
պահ պ. Լիսիկանի վրա պ. Նարայանի ոչինչ
ապաւիկ չէ թողել, այլ նա կոմիտեի բոլոր ան-
դամների հետ միասին դանձապահ անաջող հան-
գամանքներից մնաց են կրկ հացի առևտուրի
մէջ և թողել են ապաւիկներ, որոնք համար բո-
լորովին պատասխանատու չէ դանձապահը, այլ
ամբողջ կոմիտեա, կամ այն անդամները, որոն

վրա, որպէս ուղղակի արդէն չը վճարողները վրա, մասնացոյց է արած հաշվառումները վերջնական ղեկուցման մէջ:

Կնիքները որ հաշվառումները օրագրութեամբ ի թիւս այլ անդամներին, դանձապահ պ. Լիւի- կեանի վրա ևս մնացած լինելին ապառիկները Բայց ասացէք խնդրեմ, միթէ նոյն օրագրու- թեամբ, որ այժմ գտնուում է պօլիցիայի գործե- լում, վճարված է որ Նաբաթեանի 88 ր. 75 կօպ. ապառիկը պարտական է վճարել Լիւիկեան, մի ուրիշի ապառիկը այս ինչ ամբարտաբար, մի եր- ռորդի ապառիկը այս ինչ ցորեն-տանողը, և այլն... Ողբան յիշում ենք հաշվառումները, ո- ռոնցից մէկը ինքն Նաբաթեանն է եղել, այդպիսի որոշ վճիռ չեն կայացրել, այլ յիշել են ղեկուց- ման մէջ, որ ցորենի այս ինչ անձողի վրա այս- քան հարկը բուլբու հաշի մնաց, այն ինչ ամ- բարտարի վրա այսքան հարկը և այլն և այլն Ուրեմն ինչ հիման վրա և կամ ինչ իրաւունքով պ. Նաբաթեան մի պաշտօնական մարդու վրա գրած նամակի մէջ ուղղակի մասնաճիւղ է արել կօ- միտէտի դանձապահ վրա, իբրև իր պարտակա- նի վրա, որից և առաջարկում է պահանջել իր ապառիկը:

Մեր կարծիքով, պ. Նաբաթեան անձնական հա- շի ունենալով պ. Լիւիկեանի հետ, կամեցել է մի- միայն հասարակութեան առաջ անպատուել պ. Լիւի- կեանին... Եւ ուրիշ կերպ չէ էլ կարելի բացատրել նրա վարմունքը, քանի որ ամենքին յայտնի է որ ոչ թէ գանձապահ Լիւիկեանն է պարտ մը- նացել այս կամ այն անձին, այլ ընդհակառակն, բարեկամը անձինքն պարտ են մնացել կօմիտե- տին, այդպիսով երբ կօմիտետի գործունէութիւնը փակվեցաւ, այն անձինք, որոնք գործի մէջ փող էին դրել, բոլորն էլ պարտաւոր եղան պակասով յետ ստանալ իրանց մտցրած գումարները:

Այժմ լրում ենք որ պ. Լիւիկեան մտադիր է օրինական ճանապարհով հաշի ստանել պ. Նա- բաթեանի հետ Գործի հետեանքի մասին կաշխա- տենք հարորդել:

Ճնշաւու համար,—ահա սոցա գործունէութիւնը, ահա սոցա սկզբունքը: Բաւական չէ այս, սոցա վարած կենսքը անգամ ապահանջված է. պատեւ, պատուի զգացմունք, կուտօթիւն ու սրբութիւն բացակայ է սոցանում: Ֆիլիկապէս անգամ մն- ուած են, ուժասպառ, զարկացած դէմքով, զըժ- գոյն, աչքերը խորն ընկած ու դեղնած, չըթուր- ները չորացած: Թէ սա ինչի հետեանք է, ընթեր- ցողը ինքը կարող է եղբակացնել: Աստարական իր անբարոյականութեամբ առաջնակարգ քննադ- ներից մէկն է: Հայ երիտասարդներն էլ ենթարկ- վելով հոսանքին, իրանք ևս ընկնում են բարո- յայէտեալ կարծես, զա էլ մօղա է որ իւրաքանչիւր երիտասարդ պէտք է ունենայ իր սիրունին, եթէ աստարականցիները լեզուով ասենք, բարեկամը, չը նայած որ նա ամուսնացած է: Արդեօք սա ընտանեկան կեանքի ապահանջութիւն չէ, սա բու- րոյակէտ ընկնել չէ: Յետոյ անհաստատիւ ամու- սինները հաստարակութիւն են պահանջում ի- բանց կանանցից: Միթէ իրանք չեն օրինակ ու առիթով տալիս, իրանք չեն նոցա միջոցներով... Փորը 'ի շատե՛ ուսումնասիրելով այստեղի երե- տասարդներին, մարդս տխուր ապաւորութեան տակ է ընկնում և ընականաբար առաջանում է հետեանք հարցը. «Ինչ պէտք է լինի սոցա ապա- դան»: Եւ պատասխանը պարտաւոր է, թշուառու- թիւն, բարոյական անկում և կորուստ, եթէ սո- ջա չուտով ուժքի չը գան, խնդրեալ-բարոյները չը բերեն և առանց ուրիշի աղիցեցութեան տակ ընկնելու, առանց ենթարկվելու կողմնակի հո- սանքներին, չաշխատեն միջոցով ուժով առաջաց- նել կեանքի այնպիսի եղանակ, որ կարողանայ մտքով արդ կեանքը ապահանջող ներգործութիւ- լից: Այժմեան սերնդի վրա յուսալ դժուար է: Ինչ պէտք է յուսալ այն երիտասարդներից, ո- ռոնք չունեն համոզմունք, հաստատարութիւն, կամքի ոյժ, բարոյական կարողութիւն ու գորու- թիւն, մի որոշ նպատակ ու իդէալ: Պէտք է յոյս դնել եկող սերնդի վրա և այդ յոյսը, կարծում ենք, այն ժամանակ կարող է իրականանալ, երբ Աստարականի հայ հասարակութիւնը կունենայ իր բարեկարգ հայոց Սեմինարիա, որի մասին նա- խընթաց յօդուածով գրել էինք: Մենք սիրում ենք, որ իսկապէս է ունենալ Սեմինարիա, որը կարող է բարոյակէտ յեղափոխել տեղին հայ հասարակութեան կեանքը: Չենք կարող ուրանալ, որ Աստարականը ունի լուս, ազնիւ, կրթված և համարաբանական երիտասարդներ—թէ և Քիչ թույլ: Բայց «Ինչ ևս անում վարդը փուշի մէջ», ինչ օգուտ դոցանից, քանի որ դոքա առանձնա- ցել, հետեանք են հասարակութիւնից և ոչ մի հա- սարակական-աղիցային գործի չեն խառնուում, մի- այն հեռուից դիտելով, ցաւում են...

Իրական, մտթ դոյնով նկարագրելով երիտա- սարդութիւնը, այնու ամենայնիւ չենք կարող բու- լրովին յստահանալով, որովհետեւ այն ժողովուր- դը, որ առաջանումն էր կարող է տալ 100,000 լուրջուց աւելի, որը եկեղեցւոյ կարող է տալ մօտաւորապէս 120,000 լուրջի,—նոյն ժողովուր- դը, յուսով ենք որ լրջութեամբ կը մտածէ իր և իր սերնդի ապագայի վրա: Մենք հրաւիրում ենք Աստարականի հայ հասարակութեան մտածող, խե- լանահա և սրտացաւ մասի ուշադրութիւնը: Այն, կարելի է լուրջ ուշադրութեան առնել սխտը հանդամները և հասարակական քաջբայանն ա- առջին առնել, եթէ ոչ, ինչպէս ասացինք—կօ- րուստը մտա է, ապագան թշուառ և յուսահատ: Ե. Կաթիկեան

ՆԱՍՏԱԿ ԾՈՒՇՈՒՅ

Կովկասեան գաւառական քաղաքների մէջ Ծու- շին առաջնակարգ տեղ է բռնում իր մօտ 50,000 ընակիչներով, սակայն հասարակական կեանքը այդտեղ ամենից շատ անշարժութեան է ենթարկ- ված: Եթէ Աստարական անի քաղաքային ինքնա- վարութիւն, Ծուշին վարդուց կարող էր այդ բարի- քը վայելել, եթէ նրա մէջ չը տիրապետէր ան- տարբերութիւնը, եթէ զգալի չը լինէր մեր մէջ ազնիւ և անապառ զործողների պակասութիւնը: Այս ղեկերեմիտը ամբողջ, որ Ծուշու մէջ ընտրու- ղական ամբիւն է, քաղաքը դարձնալ ոչ մի կեն- ղանութիւն, ոչ մի շարժում ցոյց չէր տալիս: Թէ և այդ ամտում կատարվում են դէպ ու ա տ ա ի, հարկահաններ և այլ քաղաքային պաշտօնա- կան անձանց ընտրութիւնները, սակայն նախօրօք ոչ մի կուսակցութիւն չէ կարգվում, ընտրողական պաշար տեղի չէ ունենում, որովհետեւ վարդուց մի

քանի աղիցիկ տեղական վաճառականներ այն- պէս սարկացրել են ժողովուրդը, որ սա նրանց հաճութիւն համեմատ է գործում, ինչ ցանկանում են, ընտրում է ուժ կամենում են: Քաղաքային գործերի ընթացքը ուղղակի կախված էր այդ ան- ձանց անձնական շահերի ուղղութիւնից: Մէկի ազգականը աղքատացել է,—և ահա նրանք ընտ- րել են տալիս նրան հարկահան, որպէս զի շահ- վի, միւսին հարկաւոր է քաղաքային հողերից մի քանի կտոր իրի կամ քաղաքային գումարները ըստ իր ցանկութեան գործածել,—ահա ընտրել են տալիս իրանց արքանական ղեկուստատ: Իսկ հասարակ ժողովուրդը, որի վրա սակայն ծանրա- նում են բոլոր հարկերը, ստիպված է խնայելով կապիտալիստ վաճառականների, վաշխառուների և չարչիների առաջ և իբրև հրու հոգատակ կատա- րել նոցա կամքը: Բայց այս անգամ ղեկուստատի ընտրութեան ժամանակ ժողովուրդի մէջ մի թեթիւ շարժում նշմարվեցաւ իր իրաւունքները պաշա- պանելու հարցում: Այդ ընտրութիւնը կատարե- լու համար քաղաքի 4 կողմիցներին ամեն միմից ընտրվել էին 20-ական պատգամաւորներ, ուրեմն ընդամենը 80 հոգի: Ընտրութիւնը նշանակված էր ղեկերեմիտի 27-ին կուրբի դահլիճում: Բնա- կան է, որ ընտրութիւնից առաջ այն աղաների և վաճառականների տարրը, որ ահա 27 տարի է տիրում է ժողովուրդի վրա, աշխատել իր կանդի- դատին ընտրել տալ, ազիտացիա սարքէր քունջ ու պուճախում և այլն: Իսկ ժողովուրդի աշխատա- կոր, այն է արհեստաւոր և մեծադոյն մասը սկսել էր մտածել որ այս անգամ անպատճառ ղեկու- տատ ընտրեն ինտելիգենցիայից մի անձ, որ հա- կամիտ լինէր պաշտպանելու հասարակ դասի շա- հները: Առտի ժողովուրդը որոնում էր մի այնպիսի անձն, որ լինելով ինքն քաղաքացի, պատկանելով ինտելիգենցիային, ոչ մի անձնական և կողմնակի շահերով կապված չը լինէր ընակիչների, մասնա- կանք վաճառականների կարողանալու և անկաս դիրք ու- նենար, որպէս զի կարողանար սպասուսոր կեր- պով ներկայացնել ժողովուրդը: Ժողովուրդը կար- ձեց գտնել այդպիսի անձն Հ. Առաքելեանցի մէջ, որը լինելով ինքն ընիկ շուշիցի, վերջին ժամա- նակներս Պարսկաստանից վերադարձել էր քա- ղաք: Բնական էր որ ընտրութեան օրը աղաների տարրը աշխատել ամեն կերպ տապալել տալ մե- ժամանութեան կանդիդատի ընտրութիւնը: 80 ընտրողներից ներկայ էին 55 հոգի: Չը նայելով ղեկուստութեան, երբ ժողովի նախապահ-գաւառա- պետը առաջարկեց մի քանի կանդիդատներ մատ- նացոյց անել ղեկուստատի պաշտօնի համար, ընտ- ղողները մեծամասնութիւնը, այն է հասարակ ժո- ղովուրդի ներկայացուցիչները առաջարկեցին Հ. Ա- ռաքելեանցիին: Փորձարկմանութիւնը, այն է աղա- ների տարրը, չը կամենալով թող տալ որ 27 տարի իրանց ձեռքում գտնուող իշխանութիւնը անցնի ուրիշի ձեռքը, սկսեց իր կողմից ևս մի քանի կանդիդատներ առաջարկել և մասնաւոր կերպով համոզել սորան նրան, որ Հ. Առաքե- լեանց անպարտ է այն պատճառով, որ երիտա- սարդ է և ծանօթ չէ քաղաքի գործերի հետ: Այդ բոլոր ազիտացիաների հետեանքն, ի վերջոյ, այն եղաւ, որ թէ և աղաների տարրի առաջարկած կանդիդատներին ժողովը կատարելապէս մերժեց, բայց հանդէս դուրս եկաւ մի նոր կանդիդատ, ո- ռին ճայն տալու յօժարից և փորձարկմանութիւնը լրի այն նպատակով, որ լատիանի Առաքելեանցի ընտրութիւնը Այդպիսով կանդիդատ- ներ քաղաքի ղեկուստատի պաշտօնի համար Գրի- դոր-բէկ Կանիկեան և Համբարձում Առաքե- լեան: Առաջինն ստացաւ 35 ձայն ընդդէմ 20-ի, իսկ վերջինը 29 ձայն ընդդէմ 26-ի: Այդպէս թէ և ժողովուրդի արհեստաւոր և ինտելիգենտ դասի ընտ- րելին չընտրվեց առաջին կանդիդատ, բայց և ընտրված չը պատկանելով վաճառականների դասին, պէտք է համարել որ յաղթութիւնը դար- ձնալ հասարակ ժողովուրդի կողմն է: Ընտրութիւնը առաջարկված է պ. Նահանգապետին, որից կախ- ված է կանդիդատներից մինի հաստատութիւնը քաղաքային ղեկուստատի պաշտօնի մէջ:

Բարեկիւրծ, իր սպարտաւորութիւնները և իրա- տունները ճանաչող ղեկուստատից շատ բան է կախված: Յոտանք, որ նորընտիր պաշտօնականները կարգապահներ ժողովուրդի վստահութիւնը: Ծուշիցի

ՆԱՍՏԱԿ ԵՐԵՒԱՆԻՅ

Յունիսարի 12-ին Յայտնի է, որ Երևանի հացագործների և մաս-

վաճառների վերաբերութեամբ մինչև այսօր գործ դրած ամեն միջոց և հնարը ապարդիւն էին անց- նում: Ենթարկել նրանց հացի և մսի համար որո- շնալ զնի, տակուսայի ծախելուն: Բաւական էր մի յայտնի հացաւաճառ հայու մի նշան,—և ահա բոլոր խանութները փակվում էին և քաղաքում մի կտոր հաց ճարել անհարկն էր լինում: Նոյնը գործում էին և մատակարարները. իսկ երբ առե- լացնում էին որոշակ զնի վրա մի քանի կօպէկ, խկոյն բացվում էին խանութները, հաց ու միս առատութեամբ երևում էին ամեն տեղ: Քաղա- քային վարչութեան հին կազմակերպութեան օրե- լում, երբ սովի պատճառով աւելի յաճախ էին կրկնվում հացագործների անկարգութիւնները, որ- քան ևս յիշում են, եղան փորձեր քաղաքի կող- մից հացի և մսի առևտուր սկսել, բայց այդ ձեռնարկութիւնը այնքան աջող հետեանք չունե- ցաւ և ասպարէզը դարձեալ մնաց մի քանի թուրքերի ձեռքում: Հացագործների այդ անկար- գութեանց վերջ դնելու համար շատ անգամ զըր- վում էին պատշաճաւոր արձանագրութիւններ, բայց և այդ արձանագրութիւններն էլ այնքան մեծ աղիցեցութիւն չէին ունենում: Ահա ինչ էր լինում դրանց հետեանքը. շատ անգամ անմեղ էր յայտնվում յանցաւոր համարակաճը, իսկ եթէ պա- տիժ էր նշանակվում՝ շատ շատ էր քանի բուրդի տու- աւանք: Այդ միջոցը, ի հարկէ, շատ թող էր և հացագործը ուրախ էր մի քանի բուրդի տու- գանք վճարել, իսկ մի քանի օր շարունակ հացի ֆոնտը երկու երկը կօպէկով աւել ծախելը մեծ հաշի էր նրա համար:

Այս յունիսար ամսի սկզբին էլ հացագործները դարձեալ սկսեցին գործ դնել իրանց սովորական ճարվարութիւնը հացի դիր տեղեացնելու համար, բայց այս անգամ սովորական աղիցեցութիւնը չու- նեցան: Քաղաքագրուսը տեսնելով այդ յաճախա- կի կրկնող երևոյթը և ամեն միջոց սպառված համարելով մարտաւոր հացաւաճառների դէմ, զանգատվեց ուր հարկն էր և այս րօպէխ հացա- գործներից ութը ամենանշանաւոր մարդիկ, որոնց թիւում և յայտնի Հալիլ-Սալիլ, բանտարկված են Երևանի լեռնորում: Բանտարկութիւնը անմիջապէս յետոյ հացը ամեն տեղ առատութեամբ երևաց: Ահա ուրեմն միակ միջոցը, որով կարելի է մեր հացագործների կամայականութեան դէմ մաքառել և ստիպել նրանց ենթարկվել օրէնքին: Հացա- գործների բանտարկվելը ոչ պակաս սարսափ է ձգել և մատուցողները վրա բաց երեանցիք, ո- ռոնք միշտ սովոր են սրտունջ յայտնել քաղաքա- յին վարչութեան դէմ, այժմ նոյն երեանցիք, ո- ռոնց թիւում մինչև անգամ և ճայտաւորներ, փո- խանակ այդ գործ դրած միջոցին համակրելու,— աշխատում են որքան կարելի է շուտ բանտից ազատել բանտարկված հացագործներին:

Երևանցի

ՆԵՐՅԻՆ ԼՈՒՈՒՅԵՐ

ՆԵՐՅԻՆ ԱՆՆԻ ղեկնադրայի ղեկավար Բրաժնիկովին շնորհակալ է Ս. Աննայի շքանշանի երկրորդ աս- տիճանը:

Իր Գրիգորի մեղ գրում են: «Այնցալ տարի տա- րածված էր Սուրբաբուրի դատարանում ոչխարների հիւանդութիւնը, իսկ այս տարի մի և նոյն ցաւից ասաւարն է կտորվում: Բայց դարձեալ մինչև այժմ մենք չունենք դատարան ոչ մի անամա- ըրոյժ»:

Ինչպէս մեղ գրում են, Սուրբաբուրի դատարանի հայերի մէջ շատ սովորական բան է, որ ծնողնե- րը, իրանց նիւթական հաշիւները աչքի առաջ ունենալով ամուսնացնում են ըստի կերպով ի- րանց աղջկերանց այդ վերջինների համար կատա- րելապէս առելի մարդկանց հետ: Աղջկան ամուս- նացնելու մէջ հայրը աւելի ձայն ունի, քան թէ ինքն աղջկը, որ վարդ օրէնք է ամուսնանալ ի- րանից շատ հասակաւոր, իրան համար առելի, շատ անգամ անբարոյական, անառակ մարդու հետ, միմիայն այն պատճառով, որ հայրը իր նիւ- թական հաշիւների համար այդ ամուսնութիւնը ձեռնառու է համարում: Այդպիսով ծնողները նա- յում են իրանց աղջկերանց վրա, ինչպէս մի սպրահն էր վրա, որը կարող են ծախել աւելի ձեռնառու և շահաւէտ պայմաններ առաջարկող ամուսնուհի վրա:

Մեղ հարորդում են որ Թիֆլիսում ընակվող շուշիցի Մ. Շ. անունով մի երիտասարդ, Երևանի

վաճառական Ա. Ավերիկյանի անունից կեղծ նա- մակ և փոխանակադիր շինելով Մոսկովայի մի ինչ որ գործարանատեղը Մեղիկիցի կործակատարի կեղծ անունով ստացել է ներկայ ամսի 10-ին 350 ռուբլի նոր-բազմացրի Բաղդասար Ավերիկյանցի և այդ փողը ստանալուց յետոյ անմի- կեանցից և այդ փողը ստանալուց յետոյ անմի- ցույց անցանց և թիֆլիսից: Ասում են որ ջապէս անցյալացի է թիֆլիսից: Ասում են որ ջործը արդէն յանձնարած է քննիչին:

ԹԻՖԼԻՍԻ ջրանցքը շինութիւնը արդէն բաւ- կան առաջ է դնացել: Արդէն քաղաքային վարչութիւնը մշակում է այն կանոնները, որոն- ցով պէտք է քաղաքը ինակիցները օգտվեն ջրանց- քի ջրով:

Ամսի 18-ին, Թիֆլիսի առաջին գլխավորային աշակերտները նոյն ուսումնարանի շինութեան մէջ տուցին մի աշակերտական ներկայացում՝ Ֆրանսիայի և Գրուսի:

Ամսի 17-ին Թիֆլիսի շինութեան կոմիտէի հիւ- բանոցում տեղի ունեցաւ մի ընկերական խնջոյք, որով խորհովի համալրարանի նախկին ուսանող- ները, որոնք այժմ Թիֆլիսում են բնակվում, ստանցին յիշեալ համալրարանի դրոյթներն 83-ա- մասը: Ճաշկերպութիւնը սպաւորութեան տակ շատերը ողորկված ճաշեր արացին:

Պետերբուրգի լրագրիչները հաղորդում են, որ Անդրկասպեան շրջանը կովկասեան կառավարչու- թիւնից բաժանուել հարցը սկզբունքով վճարված է: Մանրամասնութիւնները դեռ յայտնի չեն:

ԳԱՆՁԱԿԻ մեր թղթակցից, որի նամակն էլ տպվում է «Մշակի» ներկայ համարում, այսօր բա- տացանք հետեւեալ նամակը: «Այս օրակին իմա- ցայ թէ պ. Նաբաթեան տեղական ուսուցիչի ներքից «Մշակում» արտատրված լուրը Գանձակի գլխավորային արած իր նախարարութեան մասին կարգադրոյ յետոյ, անմիջապէս միւս օրը ուղար- կել է ն իւր նախարարի փոխարէն նազը փող 88 ռ. 75 կ., որը դիտարկելով զրած իր առաջին նամա- կով պարտքը առաջարկել էր խիստինից ստա- նալ: Այժմ պ. Նաբաթեան ուղարկելով իր միա- ցած 88 ռ. 75 կ., ուրեմն լրացնելով իր առաջ- ուղարկած 11 ռ. 25 կ., ասում են, դիտարկու- թիւն ունի հերքելու տեղական լրագրիչներով սկզբից տպված լուրը, հաւատարմիցով որ նա 100 ռուբլի միանգամից էր ուղարկել:»

ՆՈՒՆԻՍԻ մեզ գրում են. «Ան հրկրորդ տա- րին է, որ այստեղ ճրագրայից երեկոյան յօդուս ուսումնարանի «Աւետի» են մանդալիս: Այս տարի հոգաբարձուները երկու խմբի բաժանակցով ժողովեցին մինչև 180 ռուբլի: Ինչպէս լավում է, հոգաբարձուները չեն ուղղում բաւականացած լի- նել դրանով: Բացի նրանից, որ պատրաստակա- նութիւն են յայտնել իրանք ևս մի մի բան նուր- րել, այլ և մտադիր են մի քանի միջոցների ևս դիմել, որ այս տարի անպատճառ. «Մարտիան» դարձրել շինութեան թերութիւնները լրացնեն:»

ՆՈՒՆԻՍԻ մեզ գրում են. «Հասարակական կենտրոնի մէջ ոչինչ աչքը ընկնող միջոցով լին չէ նշանակում. նոյն անտարբերութիւնը, նոյն և սակամութիւնը, նոյն առանձնացած կենտրոն: Հա- սարակական կրթիչ հիմնարկութիւններից քաղա- քըս զուրկ է. ուսումնարանը միակ հիմնարկու- թիւնը, որի վրա կարելի է մասնացրոյ անել բա- րոյակրթական տեսակետից, շատ կղզիացած է: Շատերին սիրելի, շատերի սրտի մօտիկ ուսում- նարանը, շատերից անտարբերութեան է մասն- ված. ինչպէս, որովհետեւ իրանց ջանկացած Մար- կոսի տեղ կրթական է տեսուչ, բարեկամ Յով- հաննէսի տեղ՝ Մարտիրոսն է ուսուցիչ, հարեան կարգապահ տեղ՝ Մինասն է հոգաբարձու:»

Մեզ գրում են ՆՈՒՆԻՍԻ. «Եթէ տարի շարու- նակ Նուրի պ. Զարգուկովուն գաւառապետ ու- նեանուլուց յետոյ, վերապէս արժանացաւ մի այլ գաւառապետի պ. Միլիչին: Նորիկ գաւառապետի մասին առհասարակ լաւ են խոսում:»

Կովկասեան սարերի վրա, ինչպէս հաղորդում է փոստային վարչութիւնը, այս օրերս շատ ձիւն էր եկել և մի երկու օր շարունակ այն աստիճան սաստիկ փոթորիկ էր անում, որ անհարկն և- դաւ ճանապարհները իստակել: Այդ պատճառով

յուճակարի 19-ին Ռուսաստանի փոստը եկած չէր Թիֆլիս:

ԹԻՖԼԻՍԻՄ հայը զգայի կերպով շարունա- կում է թանգանալ: Ներկայումս, ինչպէս հաղոր- դում է «Ռոս. Օճօր» լրագիրը, առաջին տեսակ ալիւրի պողը վաճառվում է մինչև 1 ռ. 30—40 կ., իսկ դարու պողը՝ մինչև 55—60 կոպէկ:

Յօդուս «Հայունաց Բարեգործական» ընկերու- թեան տրվելի պարանոցները, որը պէտք է կա- յանար փետրվարի 1-ին, յետաձգված է: Պարա- նանոցները կը կայանայ փետրվարի 12-ին, Թիֆլի- սի ժողովարանում:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՖԼԻՍԻՆ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Թիւրքաց-Հայաստանի մէջ իրերի դրութիւնը ա- լելի ու աւելի ծանրանում է: Վանը դարձել է խառ- նակութիւնների և յուշմուճեցների մի կենտրոն: Անդադար բանտարկում են նորանոր մարդիկ: Դեկտեմբերի 16-ին, ինչպէս հաղորդում են արտա- սանմանի հայոց լրագրիչները, Վանի կիրակնօրեայ վարժարանի բոլոր աշակերտներին հաւաքեցին և բանտարկեցին: Մի քանի ժամից յետոյ վարժարանը քննութեան ենթարկելով, և նոյա անմիջապէս տեսնելով արձակեցին, բայց մեծերը շարունա- կում են տանջել բանտի մէջ: Գ. Օզեան, Մ. Նախաբեան, Գ. Պէօզեկեան, Ռ. Շատուրեան, Ա. Արիկեան, և Յ. Գանթախեան դեռ ևս բանտի մէջն են, որտեղ ենթարկվում են ամենամար- դրկանքների: Կէս ամիսից աւելի է, որ բանտարկ- ված են, և դեռ կանոնաւոր քննութեան չեն են- թարկված, որպէս զի կարելի լինէր խնայել թէ- ինչի մէջ է մեղադրում դրանց այստեղի վաշան: Մասնութիւնների չնորհիւ խողարկութիւնները անդադար տեղի են ունենում:

Ալեքսանդրի Գրիգորի եպիսկոպոս արդէն Վան է: Սրբազանը մի քանի անգամ քարոզներ խօսեց խաղաղասիրական բնասրտութեամբ: Նա իր առաջին քարոզը դեկտեմբերի 12-ին խօսեց Վանի ս. Պօղոս եկեղեցում, յարձակվեցաւ Վանի խառնակութիւնների պատճառ երդնների վրա: Գրիգորի եպիսկոպոսը ջանք է գործ դնում հաշ- տեցնելու Պօղոսեան և Ապօղոսեան կուսակցու- թիւնները: Ս. Յակովբ եկեղեցու մէջ մի քա- ռոջ ևս խօսեց, մի ութ եան հրաւիրելով բո- լորին: Ալեքսանդրի քարոզները լաւ տպաւորու- թիւն են թողնում, և զուցէ մի հետեւանքի հասց- նեն, եթէ դրոյթների, կատարների և մասնու- թիւնների չնորհիւ յուշմուճեքը աւելի չը լարվի:

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՏԱՍՏԱՆԻՑ

Գարեթ, 10 յունվարի Գարեթում հաստատվել է կանանց ընկերու- թիւն, որը նիւթագէս օգնում է օրիորդաց զբա- ղոցի չքուր արտադրանքներին: Ընկերութեան պարտավորում է օրիորդաց զարգացի ուսուցչուհի տ. Վարսեմիկ Յակովբեանց, որի նորինն այդ ընկերութիւնը հաստատվեց: Ընկերութեան խրա- քանչիւր անգամը տարեկան պէտք է վճարել 5 կամ 10 ռուբլի: Ընկերութիւնը ընտրել է մի քա- նի հոգաբարձու, որոնց չնորհիւ այդ գործը պէտք է առաջանայ: Հաւաքած դրամով չքուր արտադրանքների համար զարգացական տարակա- ներ պէտք է ստանին: Այդ ընկերութեան չնոր- հիւն էր, որ լուրջաբանաց զարգացում ուսանող աշակերտուհիները այժմ հայոց զարգացներում են ու- սանում, և կարելի է ասել որ ընկերութեան ան- դամները օրից օր բարձրանում են, չնորհիւ գոր- ծունայ հոգաբարձուները: Օրիորդաց զարգացը լարվանում է չորս դասաններից, և սննի մօտ 50 աշակերտուհի, որոնք ուսանում են հայոց ընդհանուր և հայոց սրտամտիւն, թը- ւարանութիւն, աշխարհագրութիւն և ձեւագործ: Գաստուք են՝ տ. Վ. Յակովբեանց, պ. Ա. Ա. Ֆի- թանդիկեանց և պ. Ներսէս Յակովբեանց: Բացի Ներսի թաղի օրիորդաց զարգացից կայ մի օրիոր- քաց զարգաց ևս Գրիսի թաղում, կամ Վիլյամ- յում, որի աշակերտուհիք այս տարի բաւական լարվանք են, որովհետեւ Վիլյամ թաղի չքա- ւոր օրիորդաց մեծամասնութիւնը մինչև անցեալ տարի ուսանում էին բողոքականաց զարգացում, բայց այս տարի բերվեցան հայոց զարգացը՝ չնոր-

հիւ սրբազան Ստեփաննոս Միթիթարեանցի: Գրիսի թաղի ուսուցչուհի են՝ Յ. Խօջամբեան, Ն. Ա- դամեան, Ա. Տէր-Նայեան և Յ. Յարութիւնեան: Այդ ուսուցչուհիներն են պարտական Վիլյամի: Գրիսիները իրանց առաջադիմութեամբ: Բացի ու- սուցչուհիներն անհեղապէս ներկայացուցին էլ ևս տալիս յօդուս զարգացների: Վիլյամ թա- ղում կայ մի ընթերցարան, որը այս տարի վարժը- լի շատ է կանոնաւոր դրութեան մէջ է:

Դեկտեմբեր ամսի 30-ին Գարեթի հայերը մի մեծ կորուստ ունեցան՝ վախճանվեցաւ աղա Սր- ղուման Նաղարէկեանց, որի մահը Գարեթի հա- յերին մի մեծ տրամուլիւն պատճառեց: Հան- գուցեալը թաղվեցաւ Վիլյամ թաղի եկեղեցու- քաղում: Թաղումն օրը մեծ բաղմութիւն կար և նոյնպէս ներկայ էին Գարեթի օտար հիւպատոս- ները: Այդ անձը երկար ժամանակ հոգաբարձու- թեան և վաճառականատեղութեան պաշտօն է վարել Գարեթում, և մեծ ժողովրդականութիւն ունէր Գարեթի հասարակութեան մէջ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Պօլսի հայ լրագրիչները հաղորդում են, որ Պօլսում նորերս Նայեան եղբայրները տանը մի հացկերպի տրվեցաւ ի պատիւ Լճնոյնի պարսից դեսպան հայազի Մեղքն խանի: Հացկերպի ներկայ էին Պօլսի յայտնի հայերից շատերը:

—Յունվարի 10-ին Փարիզում, պ. Ժան Պրու- սալի մի հրատարակական դասախօսութիւն կա- ղաց վաճառականական Աշխարհագրական ընկե- րութեան մէջ, խօսելով Հայաստանի և հայերի մասին պատմական, աշխարհագրական, տնտեսա- կան և քաղաքական տեսակետից:

—Յունաստանում պարլամենտական ընտրու- թիւնները վերջացան և Տրիպոլիսի կուսակցու- թիւնը կատարել յաղթութիւն տարաւ Գիլանիսի բոլորովին յաջողութիւն չունեցաւ:

—Բերլինից եկող լուրերը շատ յուզող են. բօրայտում տիրապետում է յուշմուճք. բոլոր արժէթիւղերի դնելը ընկան: Գաղաքական շրջա- ներում խօսում են և սնդում են, որ Բիսմարկի իշ- խանը բացատրութիւն է պահանջել Բերլինի Ֆրան- սիական դեսպանից այն պատրաստութիւնների համար, որոնք անհնար են Ֆրանսիայի և Գեր- մանիայի սահմանների վրա: Բերլինում համարված են, որ Բիսմարկ պնդում է որ քանի որ Բուլանթէ շրջանական պատերազմական միջոց է, խա- դադարութիւնը երկու հարեան պետութիւնների մէջ ապահոված չէ կարող լինել:

—Բերլինյան բանտերի մէջ նորից շարժում- ներ սկսվեցան:

—Ֆրանսիական պատերազմական միջոցը Բուլանթէ, վերջին ժամանակ տարածված յուզիչ լուրերի առիթով յայտարարեց, որ այդ լուրերը անհիմն են:

—Յանկովի նշանակութիւնը Պօլսում, ինչպէս երևում է, բաւական մեծանում է, նա օրերումս մեծ-վիզիւրի ներկայացրեց մի յիշատակալիք, որի մէջ պարզում է իր հայեացքները և ցոյց է տալիս այն միջոցները, որոնցով կարելի է համարում վերջ տալ բողոքական բարդ խնդրին: Մեծ-վիզի- րը յանկովի ինչ է յայտնել ուսուցչութեան առնել Յանկովի կարծիքները:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բաղդադում նորերս մի 13 տարեկան հայ աղ- ջիկ յանկարծ անպայտացաւ. ծնողները երկար ժամանակ օրոնուլուց յետոյ խնամում են, որ աղջ- կան խափի և իր մօտ է տարել քաղաքի կառա- վարչական մի պաշտօնակցի որդին: Ծնողները պահանջում են իրանց գաւառիկ, իսկ նորա մե- ռում են և աղջկանը ուղարկում Գասթրի մօտ: Տե- դական Մեթոլից հայ քահանայ ինքը դիմում է Գասթրին, պահանջելով աղջկան, բայց մերժում է ստանում: Գործին միջամտում է ֆրանսիական հիւպատոսը: Բայց կուսակալը փոխանակ աղջկան ծնողներին յանձնելու, հրաւիրում է հայ քահանա- արարողութեանը: Գահանան հրաժարվում է, և աղ- ջիկը ընդդիմութիւն է ցոյց տալիս կրօնափոխ լի- նեղու: Մօտ մի ամիս է, որ աղջիկը թուրքերի անկարծ ծածուկ պահվում է և թէ ինչ դրութեան մէջ է, հնար չը կայ խնամալու:

Դեկտեմբերի 25-ին Բաղդադայի Ֆիլիսոփայու ջա- դարում, ժամի երեքին ճաշից յետոյ, «Փողովրդական ճան» անունով լրագրի խմբագիր Մանչօլի տունը մտան կրկն ժանդար, նրան ձերբակալելու հա- մար: Ժանդարները յայտնեցին, որ Մանչօլ զա- ւաճան է, և խնամակալութեան հրամանով պնդը է ձերբակալել: Մանչօլի կինը, տիկին Մանչօլի, ընդդիմացաւ, և չէր թող տալիս ձերբակալելու իր մարդուն: Երբ ժանդարը նրան հրեց և ու- դում էր մինչև անգամ խիղի տիկին Մանչօլին, նա վերցրեց արձանակը և կրակեց ժանդարնե- րի վրա: Սրանք վախեցան և խիղիս յետ փախան: Մի ժամից յետոյ ժանդարները 30-ի չափ օդա- կաններով նորից եկան, և տեսնելով որ տան դռները և պատուհանները ամրացրած են պաշա- րեցիկն տունը: Եկան և զննարկեցին... Այն ժամա- նակ տիկին Մանչօլ մօտեցաւ պատուհանին և անդադար կրակում էր արտաճակը պաշարոյնե- րի վրա: Իսկ ամուսինը կանոնաւոր նրա մօտ լցնում էր արձանակը: Ժանդարները և դիւ- արները նոյնպէս կրակում էին հրացանները: Երկու հարկերից աւելի դժուր արձակեցին տիկին Ման- չօլի վրա, բայց ոչ մէկն էլ չը դիպաւ: Կրիւր շարունակվեցաւ երկու ժամ: Ութ դիմուկը և ժան- դարմ վիրաւորվեցան... վերջապէս ոչոք յաղթող հանդիմացաւ. պաշարոյնները յարձակումով տունը վերցրին, և տիկին Մանչօլ արիւնաթաթախ ըն- կաւ, անկարող լինելով դիմանալ սրի հարուած- ներին: Զննարկները շատ ծեծեցին և պ. Մանչօլին, և նա էլ ուշաթափ ընկաւ... Երեկոյան դէմ, բերդապետի հրամանի համաձայն, երկու քաջ ա- մուսները տարվեցան հիւանդանոց...

Հետաքրքրական է իմանալ մի քանի երկիրների թագաւորների տարիքը, մասնաւորապէս որ ընդունված է այն կարծիքը, թէ տարիքը մեծ ազդեցութիւն ունեն մարդու մտաւոր և ֆիզիկական ոյժերի վրա: Գերմանացոյ կայսր Վիլհելմ 89 տարե- կան է. Հուսիս Լէտոն XIII պապը՝ 76 տարեկան, Զօրանկալի թագաւոր Վիլհելմ 69 տարեկան, Գանիայի թագաւոր Գրիստիան 68 տ., Սեծ-Բրի- տանիայի թագաւոր Ալբերտի 67 տ., Սակսո- նիայի թագաւոր Ալբրեխտ 58 տ., Շվեդիայի և Նորվեգիայի թագաւոր Օսկար 57 տ., Աւստրիա- ցոյ կայսր Ֆրանց-Յոզեֆ 56 տ., Բելգիայի թա- գաւոր Լէօօլդ 51 տ., Պորտուգալիայի թագա- ւոր Գոն-Լուիս 48 տ., Իտալիայի թագաւոր Կար- լոս 47 տ., Չեխոսլովակիայի Իշխան Նիկոլայ 45 տ., Թիւրքաց Սուլթան Աբդուլ-Համիդ 44 տ., խաղաղաց թագաւոր Էդուարդ 42 տ., Ռուսաց կայսր Ալեքսանդր III-ը՝ 41 տ., Գոթաց թագաւոր Գեորգ 40 տ., Բաւարիայի թագաւոր Օտտօն 38 տ., Սերբիայի թագաւոր Միլան 32 տ., Սլա- ւոնացոյ թագաւոր Ալօնս XIII-ը կէս տարեկան:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՄՆԱՍՏԻՆ ԳՈՐԾԱՎԱՂՈՒԹԻՒՆՑ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 19 յունվարի: Մարտիկների կուր- ուր սաստիկ ընկաւ. Լճնոյնի վրա՝ 22 1/16 մինչև 22 3/82, Բերլինի վրա՝ 187 3/8, Փարիզի վրա՝ 233 1/2, ոսկին 8 ռ. 96 կ.

ԲԵՐԼԻՆ, 19 յունվարի: Անդրլանդեան պաշտօնա- կան «Morn. Post» լրագիրը, մի յօդուածում, որի վերնագիրն է «Սրի բերանը», ասում է, որ Ֆր- անսիական պատերազմական միջոցը Բուլան- օթի դրութիւնը, որի հրաժարականը անհրաժեշտ էր համարվում խաղաղութեան պահպանութեան համար, ոչ միայն հաստատուն եղաւ, այլ և դար- ձաւ անմատչելի: Բուլանթէ չէ կարող գործել խա- դադարաւար: Նա, իր ազդեցութիւնը որ աւելի մեծ է, քան Թիերի և Գամբեթտայի ազդեցութիւ- նը, կարող է պահպանել միայն պատերազմական կրքերը վաւ պահելով: Ֆրանսիայի վիճակում է տեսնալիս կերպով և Բուլանթէի ուժից բարձր է Ֆրանսիային խաղաղ ճանապարհով տանել: Լճնոյնի, 19 յունվարի: Բերլինի գործակալու- թիւնը հեւազրում է Բոմբէյից, որ Գուրանիների ցեղը, յունվարի 8-ին (ն. տ.) յարձակումով պա- շարեց կալա-Աղապա ամրութիւնը, որը գտնվում է Խօջնի մօտ, այն նոպատակով, որ սպանեն բրիտանական դիւլոմատիկական տեղական ներ- կայացուցչին և կլիտի երկաթուղու գլխաւոր երկ- րաչափին Սակայն այդ անձները այդ միջոցին այնտեղ չէին: Գուրանիները սպանեցին խանին և նրա թիկնապահներից հարիւրին:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 20 յունվարի: «С. Пет. Вѣд.» լրագիրը հաղորդում է, որ մաքսային սուբբերի վերաբնութիւնը շատով տեղի կունենայ: Լուր է ստացված բանաստեղծ Նազոնի մահվան մասին, որ մեռել է երկի լրացումով:

ԽԱՐԿՈՎ, 20 յունվարի: Օրբովի քաղաքային բանի մէջ տեղի ունեցած դեղձուների ջննու- թիւնը վերջացրած է: Գարեթ կը ջննվի խարկովի դատաստանական պալատում մարտի 3-ին:

Լճնոյնի, 20 յունվարի: Արաւքին գործերի մի- նիստը օգնականը համայնքների ժողովում հերքեց այն լուրը, որ Լճնոյնի կարմնեք ուղարկել է

Ալեքսանդր կարևորագույն մի հեռագիր, խոստանալով օգնել Աստորիային Ռուսաստանի դեմ պատերազմելու:

Վիլնյան, 20 յունվարի: Մինխտերները խորհուրդներում մեծ կարգ է մի քանի միջոցներ ձեռք առնել աւստրո-ունգարական զորքի պատերազմական ուժերը անելի մեծացնելու համար: Արտաքին գործերի մինխտերները օրգան «Fremdenblatt» ասում է, որովհետև, ի նկատի ունենալով Եւրոպայի ընդհանուր դրութիւնը, որը վերջին ժամանակ անելի վատագուր կերպարանք է առել, պէտք է շարունակել միջոցներ ձեռք առնել աւստրո-ունգարական զորքը անելի ուժեղացնելու համար, ուստի կարելի կայ մեծ դումարը, այդ պատճառով, ինչպէս երևում է, հարկ կը լինի դումարել պատգամաւորներին ժողովը:

Պեճ, 20 յունվարի: Մինխտեր-նախագահը յայտարարեց պատգամաւորներին ժողովում, որ Աստրո-Ռուսական պատերազմը վերաբերում է պատգամաւորներին չը պէտք է համարել, այլ նախագահութեան մի միջոց այն դեպքերի համար, երբ, հակառակ կառավարութեան կամքին, Եւրոպայի այժմեան դրութիւնը առաջ կը բերի պատերազմ:

Կ. ՊՈԼԻՍ, 20 յունվարի: Այստեղ հասան Գրեկով և Ստոլիով:

ՊԵՏԵՐԲՈՒԳ, 21 յունվարի: Խոսելով Բորայի մէջ տիրող յուզմունքի մասին, «Journal de St. Pétersbourg» լրագիրը նկատում է, որ այդ յուզմունքն ու երկըրը բացատրվում է առայժմ մի-միայն լրագրական յղուածներով: Ճշմարիտ է որ սպասակցները կատարում է տեսչային արագութեամբ և գրուածքներով, որով այդ գիտաւորները կատարում է, կարող է կատարածների տեղիք սալ, իսկ ինքն կատարած կարող է իր կողմից ընդհարում առաջ բերել: Բայց կառավարութեան խնամքով ինքն իսկ այդ տեսակ դրութեան հասկանալու մէջ է և արդէն շատ անգամ ամեն կառավարութեանը յայտնել են որ ոչ ոք պատերազմ չէ ցանկանում:

ԺՈՒՌՆԱՅ, 21 յունվարի: Վերջին ժամանակները Լորեր են տարածվել, որ բոլորները սկզբում են խոստովանել ծագեցնել Մակեդոնիայում, որ Սոփիայից ուղարկվել է Ռիմով, զինուորական հրտարներ կարգավորելու նպատակով: Իսկ Ձախարի Սոսյանով գտնվում է Ռեյդարդում: Հաւաստի աղբիւրներից տեղեկացնում են այստեղ, որ սերբիական կառավարութեանը գործոն մասնակցութեան ունի Մակեդոնիան ապստամբները: մէջ, ուր և ուղարկում է պատերազմական միջոցներ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒԳԻ ԲՈՐՍԱ

Յունվարի 21-ին

Ռուսաց 1 բուրջ 1 օնցունի վրա արժէ 22 պէնտ. — Համբուրգի վրա — 186 1/2 պֆ.

Table with multiple columns listing prices for various goods such as flour, oil, and other commodities. Includes items like 'Փարիզի վրա', 'Մարաշի կուպոններ', 'Արծաթ', etc.

Վ. օրժանի-կամակի բանիկ ակցիաները 563 > — Ռուսաց երկաթուղիների գլխաւ ընկ. 268 > 75 Քիբիսկ-Վոլգոյի ընկ. 97 > 75 Ս. Պետերբուրգի քաղաքային օբլգայիները. 94 > 12 Մոսկովայի քաղաք. օբլգայիները 95 > 25 Օդէսայի 92 > — Թիֆլիսի քաղաք. կրկ. ընկ. օբլ. 98 > 50 Նոր երկաթուղային ընկ. 98 > 50 Պետական բանկի 6-դ հրատարակութեան ամսուրը 99 > — Գրաւ. թղ. Ալու. բանկի 99 > — Ս. Պետերբուրգի բորայի սրտամարտիկներ հանգարտ է:

ՊԱՏԱՍՈՒՆՆԵՐ

ՄԵՂՐԻ Ա. Վ. Ստացանք ձեր ուղարկած 16 բուրջի Ռաֆայել Պատկանեանին հասցնելու համար:

ՕՐԿՈՒԲԱԹ. Ս. Տ. Պ. «Մշակի» բոլոր համարները ձեզ ուղարկված են:

ԿԱՐՍ. Ս. Մ. «Մշակը» ձեզ ուղարկված է անմիջապէս ձեր առաջին նամակը ստանալուց յետոյ:

Խաղաղիր-հրատարակող ԳՐԻԳՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԹՈՅԻՏՈՒԹԵԱՄԱ Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒԳԻ ՄԱՅՐԱՒԱՂԱԿԻ ԲՈՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Advertisement for Berthas' medicine. Includes text 'Էլեկտր-Melange', 'Մազերի արագ և առատ բուսացնելու համար', and an illustration of a woman's face. Text: 'Բարձրագույն—Eugénie. զգալի և պատիվ փունջի ծաղիկներից, երեսին, շինքին և ձեռքերին քնքշութիւն և փափկութիւն, նոյնպէս և մարմարի-ծնի սպիտակութիւն տալու համար, շուշանի և վարդի անուշահոտութեամբ, նոյն պէս կաշու անհարթութիւնը և բիծերը ոչնչացնելու: Գինը 1 ր. 75 կ. սրտակի համար, գործածութեան հրահանգով ուսուցնելու, ֆրանսերէն և գերմաներէն լեզուներով:

Կարմրադեղ—Eugénie. հեղուկ, թուշերին և ականջներին ընտանի վարդի զոյն տալու, որ չէ փոխվում էլեկտրական լուսատուութեան ժամանակ և որ չէ սրբվում երեսի քրտնից: Առաջարկվում է մանաւանդ թատրոնների և պարահանդէսների համար: Գինը 1 ր. 50 կ. սրտակի համար, գործածութեան հրահանգով ուսուցնելու, ֆրանսերէն և գերմաներէն լեզուով: Այդ բոլոր երկը կամեալական արդիւնքները բժշկական վարչութեան վկայութեամբ, չեն պատճառում իրանց մէջ որ և է միասակար նիւթեր:

ԱՐՏՆՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՅԱՄ ՊՕՍԱԿ

Իսկական «Pasta Eugénie», զերբայց միջոց կայու ամեն տեսակ բծերի, և երեսի վրա պատահող ուրիշ անախորժ երևոյթների դէմ: Տալիս է երեսի զոյնին երկտասարակական թարմութիւն և զեղեցիկութիւն: Գինը մի սրտակի համար 1 ր. 60 կ. Քինին-զլըցըրինեան պոմադ պերուական բաղաւոր, մաղերը սրտացնելու, խոսացնելու և մեծացնելու համար: Գ. 2 ր. սրտակի համար: Ձեռքերի պոմադ: Գինը սրտակի համար 1 ր. 30 կ.: Խրաքանչիւր սրտակի վրա գտնվում է պաշտպանողական դրոշմի, մի «հրեշտակ» և նորաբոլ ստորագրութիւն «Bertha Ries».

ՊԵՏԵՐԲՈՒԳԻ ԲՈՇԿԱԿԱՆ ԲԱՃԻՆ ԿՈՂՄԻՏ ԹՈՅԻՏՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՅԱՄ ՀՆԴԿԱԿԱՆ ՄԿՆԴԵԼ

ՄԻՇՈՒՆԱՅ

Մեծ եւ փոքր ՄԿՆԵՐԸ կատարելագէս ոչնչացնելու համար: Արկղիկի զինը 1 ր. 50 կ. Արկղիկի 1/4 արժէ 60 կ.: Հեղուկ բաղաւոր ջին երկրի դէմ: Սրտակի գինը, միջինով միասին 1 բուրջի: Լուս. ցեղ, բողոք ոչնչացնելու փոշի: Գոլխաւոր պահեստ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ գտնվում է Վ. Գրիգորի անի զեղատան ապրանքների մագազինում, «Վճիռ» հիւրանոցի տակ, Ջուրալովի տանը:

Բաղաւորը 1 ր. 20 կ. զուտապէս մեքենան առանձին, 1/2 զորակ 65 կ. Սժրա կային օժոռն, ընդ Գուտմանի, ձիերի սմբակները ամեն օր օծելու համար, պահպանում է անբեր ձաքուրց և նախու միջոցին թուրանալուց: Գորակի զինը 1 բուրջի: Կուղբի ձարպի օժոռն, պահում է խոնավութեան դէմ և կակուղ զրութեան մէջ կոշիկները, բոսինները, ձիերի սանձերը: Գինը 75 կոպ. Մաղերի ներկ, սև, շագանակագոյն և շէկ: Մի անգամ ներկված մաղերը իրանց զոյնը պահում են մինչև մեջ շաբաթ: Ներկված մաղերը չէ կարելի զանազան ընական մաղերից: Արկղիկը 3 բուրջի. Իկու. Գուտման 78—100

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ Խորհուրդը յայտնում է ի գիտութիւն ընկերութեան անդամներին, որ կիրակի, ամսին 25-ին, առաւօտեան 11 ժամին, քաղաքային տան դահլիճում նշանակված է ընդհանրական ժողով, ընկնելու և հաստատելու համար ներկայ 1887-ի նախահաշիւը: 1—2

ՀԱՅՈՑ ԹԱՏՐՈՆ

Հինգշաբթի, յունվարի 21-ին, ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ հայ դրամատիկական ակումբի խումբը մասնակցութեամբ տ. Գոհարիկի, պ.պ. Աղամեանի և Կիրակոսի կը ներկայացնի ՈՒՐԻԷԼ ԱԿՈՍՏԱ. դրամա հինգ գործ. հեղին. Գուցկովի: Ակոսայի դերը կը կատարէ պ. Աղամեան:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Հայոց եկեղեցական ծխական ուսումնարանների երրորդ ու չորրորդ տարիների համար կազմած «ՀԱՄԱՌՕՏ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ»

ԱՇԽԱՐՀԻՎ ԼԵՋՈՒԻ: Գրքերը, որ բաղկացած է 56 երեսից, պարունակում է իր մէջ ՆԱԽԱՎԱՍՈՒԹԻՒՆԸ, ՆԱԽԱՎԱՍՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ և ՄԱՍՈՒՆԻ ԲԱՆԻՆԵՐԸ: Գինն է 20 կոպէկ: Գումարով առնողներին դիմում կը լինի: Մտնում է հրատարակելի: Զ. Գրիգորեանցի կողմանեան դրավաճառանոցում կարելի է զննել նաև ինձ հետեւալ հասցեով: Թիֆլիս. —Ավաբար. Կուլեսի Օվանեսու Նազարանց. Յ. Նազարանց:

ВЫСОЧАЙШЕ Утвержденное Кавказское Товарищество торговли антеккарскими товарами в Тифлисе (Графская ул., противъ Музея). ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՆ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԳԵՂԱՍԱՆ ԱՊՐԱՆԻՆԵՐԻ ՎԱՃԱՌՄԱՆ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ (Գրաֆական փողոց, Մուզէի դիմաց): Ստացված է Մալց-էկսարակի և հարկ համար կոնֆեկանդեր «Մի հաղորդ»: Ձկան իւղ մաքրած և ոչ-մաքրած. Պրոպանի ձէթ, քաղցրիկ և սէնցիլի, բուսական ձէթ, Բեթեթի ԱՍԵՆԱՆԻ ԱՆԳՈՒՄԱՆ ՕՍԼԱՅ, լեղակ փոշիով և գունատրով: բծեր հանելու զեղեր, կոշիկների և վեռների կոշիկների համար. սամվարը և առհասարակ մետաղայ գործիքները սրբելու իւղ և փոշի: ՇՎԵՒԱԿԱՆ ԳԵՏԱՍԻ ԱՌԱՋԻՆ ՖԻՐՄԱՅԻ ԼՈՒՅՎԻ, և անտեսութեան ուրիշ պարագաները: Լէնզիկի թխանու բաղաւոր. Թխանու կրէմ. է մոսկովի և Բնգոլոնայի կոսմետիկան սրբիչներ, երեսի և մորթու թարմութիւնը պահպանելու համար: Կլիմաների էլեկտրական մաղերը սրբելու համար: Գեղատան ապրանքների վաճառան կողմանեան ընկերութեան մէջ, ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, և ԲԱԳՈՒՆ Նրա բաժանմունքում:

„ДОНСКАЯ ПЧЕЛА“

ГОДЪ (XII)

Какъ и въ теченіи минувшихъ одиннадцати лѣтъ, будетъ выходить два раза въ недѣлю, по четвергамъ и воскресеньямъ. Пѣла газетъ—служение интересамъ Приазовскаго края: разработка вопросовъ, касающихся экономической жизни этого края, своевременное обсужденіе всѣхъ явленій, имѣющихъ близкое соприкосновеніе съ мѣстной жизнью, означеніе болѣе или менѣе важныхъ событій, текущая явленія и мѣстная новостя. Жизнь окружающихъ городовъ и другихъ соседнихъ мѣстностей—въ „Донской Пчелѣ“ имѣетъ всегда обширное мѣсто.

Торговый отдѣлъ „Донской Пчелы“, въ которомъ помѣщаются коммерческія свѣдѣнія, доведенъ до самыхъ широкихъ размѣровъ. Онъ особенно важенъ для всего торговаго міра Кубанской, Донской, Терской областей, Екатеринославской, Воронежской и Ставропольской губерній, гдѣ „Донская Пчела“ уже успѣла получить достаточную популярность, какъ необходимое подспорье для торговыхъ сдѣлокъ.

Подписная цѣна:

Table with 2 columns: Subscription rates in Rostov-on-Don and in the provinces. Includes rates for 6 months, 1 year, and 3 years.

За перемѣну адреса редакція взимаетъ 25 коп.

Письма и денги адресуются исключительно въ контору редакціи „Донской Пчелы“, въ Ростовъ на-Дону. Редакція покорѣннѣе проситъ Гг. иногороднихъ подписчиковъ присылать свои требованія заблаговременно, написавъ свои полные адресы четко и разборчиво. ПРЕМІЯ. Всѣмъ годовымъ подписчикамъ, приславшимъ до 20-го Декабря сего 1886 года подписныя денги за 1887 годъ, будетъ разосланъ БЕЗПЛАТНО Донско-Азовской русско-армянскій календарь на 1887 годъ, въ которомъ, кромѣ общекалендарныхъ многочисленныхъ свѣдѣній, помѣщены также „Нахичевань на-Дону, его прошлое и настоящее“, съ литографированными схематическими планами города, полными Адресъ-кавалдаремъ городовъ: Ростова, Нахичевана, Тагарага, Новочеркасса, Мариуполя и проч. и проч.

Редакторъ-Издатель И. А. Тер-Абрамянъ.

1887 թ-ին (վեցերորդ ՏԱՐԻ)

„ԱՐՉԱԳԱՆԻ“

ՀԱՐԱՔԱԹԵՐԹԸ

Կը հրատարակվի մի և նոյն զինքով և պրոդումայով Տարեկան բաժանորդագրվին է. . . 5 բուրջի: Կէս տարվանը . . . . . 3 բուրջի: Թիֆլիսում տարագրութիւն ընդունվում է խմբագրատանը և «Կենտրոնական գրավաճառանոցում»: Օտարաքաղաքայից դիմում են. Թիֆլիս, Ե՛ք ռեդակցիո «Արձագանկ», իսկ արտասահմանից Tiflis, Rédaction du journal arménien «Ardzaganek»: Ապրանքի բաժանորդներ չեն ընդունվում: Առանձին համարները 10 կոպէկով: Խաղաղիր-Հրատարակիչ. ԱՐԳԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ